

Onderwijs kan altijd beter!

Nieuw onderwijsconcept in het VMBO Beroepsgericht op de Chr.S.G. Prins Maurits in Middelharnis.

José Raves en Theunis van den Berge

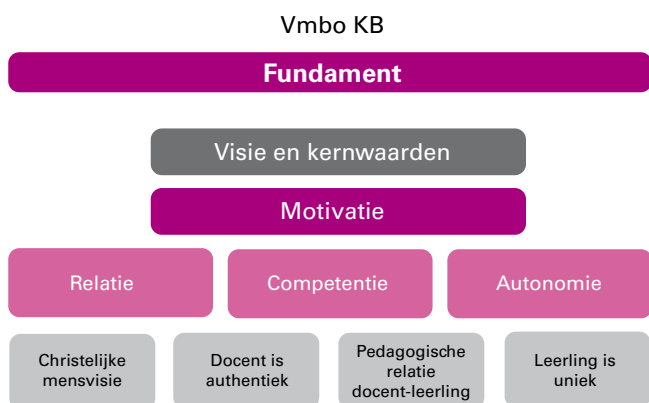
Op de Christelijke scholengemeenschap Prins Maurits in Middelharnis is men met ingang van het schooljaar 2009-2010 van start gegaan met een compleet nieuw onderwijsconcept voor de beroepsgerichte afdeling van het VMBO. Kerngedachten hierbij zijn: leerling centraal, kleine klassen, minder handen voor de klas, iedereen een handlingsplan, vast ritme.

Onderwijs kan altijd beter!

Op de Prins Maurits slaagt in de afdeling VMBO Beroepsgericht al jarenlang 100% van de leerlingen. Een optimaal resultaat dat dus niet te verbeteren is! Waarom dan werken aan vernieuwing? Na een grondige analyse van het eigen onderwijs viel het de school vooral op dat leerlingen vaak ongemotiveerd zijn. De resultaten werden wel gehaald, maar de leerlingen hingen tijdens de lessen vaak letterlijk onderuit. 'We zijn ervan overtuigd dat de leerlingen in de beroepsgerichte afdeling van onze school ontzettend veel potentie hebben. Het is onze taak als onderwijsinstelling om de leerlingen uit te dagen er uit te halen wat er in zit.' Uitgaande van het motto 'onderwijs kan altijd beter!' valt er dus nog veel te doen.

Het fundament

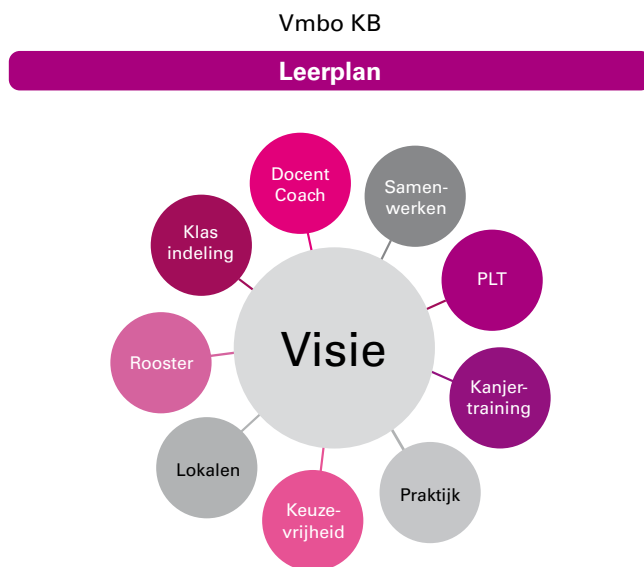
Om een nieuw onderwijsconcept te laten slagen moet het gebouwd worden op een stevig fundament. De directie van de school heeft twee betrokken teamleiders de opdracht gegeven een projectgroep samen te stellen. Deze projectgroep werd in juni 2007 gevormd en bestond uit 4 docenten en de twee teamleiders. Als eerste heeft de projectgroep het fundament van het vernieuwde onderwijsconcept samengesteld.

De onderste laag van dit fundament komt voort uit het strategisch beleidsplan van de school. Deze laag bevat de pijlers van het onderwijs binnen de Prins Maurits. De tweede laag omvat drie psychologische basisbehoeftes van ieder mens. Wanneer de behoefte aan relatie, competentie en autonomie bij mensen bevredigd wordt, resulteert dit in motivatie. Bovenop deze lagen rusten de visie en kernwaarden van de school.

Alles wat er in het nieuwe concept gebeurt vindt zijn oorsprong in de visie en kernwaarden. Het hele leerplan wordt erdoor beïnvloed, zoals blijkt uit de volgende illustratie:

Het rooster: een heldere structuur

Het rooster laat een aantal kenmerken zien van het onderwijsconcept. In één oogopslag is duidelijk dat er sprake is van een vast ritme. De begin- en eindtijden staan voor het hele jaar vast. Ook zijn er maar weinig leswisselingen. Hiermee bieden we de leerling een vaste en heldere structuur.

De leergebieden: samenhangend en boeiend

Afzonderlijke vakken als biologie, aardrijkskunde, wiskunde, etc. hebben plaats gemaakt voor leergebieden. Verschillende vakken samengevoegd tot een leergebied, waardoor de lessen meer samenhang krijgen en ook boeiender worden.

De dagopening

Iedere dag beginnen de leerlingen samen met hun mentor met een dagopening. Deze dagopening vindt steeds plaats in hetzelfde lokaal. Tot nu toe bestond de dagopening uit Bijbellezen, een gebed en, bij sommige docenten, het samen zingen van een lied. Vanaf nu wordt de dagopening zo ingericht dat deze meer betekenis krijgt voor de leerlingen. Naast de genoemde aspecten is er tijdens de dagopening ruimte voor een groeps-gesprek, Kanjeroefeningen of het geven van (individuele) begeleiding door de mentor.

Lezen en rekenen

Dagelijks staat, met uitzondering van de woensdag, 40 minuten lezen en rekenen op het rooster. Veel leerlingen hebben achterstand op (één van) deze gebieden. Samen met de mentor gaan de leerlingen eerst 25 minuten lezen. In eerste instantie maakt het helemaal niet uit wát je leest, als je maar leest. Uitgangspunt is dat de leerlingen weer plezier krijgen in het lezen. Na het lezen volgt 15 minuten rekenen. Leerlingen gaan op een hen aansprekende manier aan de slag met de basale rekenvaardigheden.

De mentor

De mentor is voor de leerlingen misschien wel de belangrijkste persoon in de school. Hij of zij is de coach van de leerlingen, de leerlingen hebben dagelijks contact met hun mentor. De mentor begint de dag met zijn of haar klas tijdens de dagopening, leest en rekent iedere dag met de klas en geeft daarnaast ook les in een bepaald vak of leergebied. En, heel essentieel in het nieuwe onderwijsconcept, de mentor voert regelmatig een coachings-gesprek met de leerlingen. Tijdens dit coachingsgesprek bespreken mentor en leerling hoe het de leerling de afgelopen periode is vergaan en maken zij concrete afspraken over te bereiken leerdoelen voor de komende periode.

Het praktijkleren: doen wat je leert

'Op de PM doe je wat je leert!', zo luidt een van de kernwaarden van de Prins Maurits. Praktijkleren is een praktische uitwerking van deze kernwaarde. Binnen praktijkleren oriënteren leerlingen zich op de vier sectoren van het VMBO, zodat de leerlingen straks een goede keuze kunnen maken. Praktijkleren is leren door doen. Leerlingen gaan aan het werk in speciaal opgezette bedrijfjes, bijvoorbeeld tuintjes onderhouden, smoothies maken en verkopen, kinderfeestjes helpen organiseren, sloopwerkzaamheden verrichten, een high-tea organiseren voor het personeel van de school, de webwinkel beheren. Dit alles in "échte situaties".

Het beoogde resultaat van de vernieuwing: leerlingen die slagen, in de breedst mogelijke zin van het woord.

LWOO

Tot nu toe werden de leerlingen met een LWOO-indicatie bij elkaar geplaatst in aparte klassen. In het nieuwe concept gebeurt dat niet meer. Er worden gemengde groepen geformeerd waarin leerlingen met het advies VMBO-Kaderberoepsgericht, VMBO-Basisberoepsgericht en VMBO-Basisberoepsgericht met LWOO bij elkaar zitten. De school is ervan overtuigd dat leerlingen veel van elkaar kunnen leren in een dergelijke samenstelling.

De begeleiding die leerlingen met een LWOO-indicatie nodig hebben kan de school in het nieuwe concept ook zeker bieden.

Het concept

Een aantal aspecten van het nieuwe concept:

- De leerling als individu staat centraal
- Onderwijs op maat
- Kleine klassen, 15 leerlingen
- Minder handen voor de klas
- Veel contact met mentor
- Vast ritme
- Persoonlijk handelingsplan voor iédere leerling.

Dit laatste geeft de kern weer van ons nieuwe concept.

Edux: Kanjertraining en Gedragscoach

Hoewel het vernieuwde onderwijsconcept meer van de docenten vraagt is het team VMBO Beroepsgericht van de Prins Maurits enthousiast over de vernieuwing en overtuigd van het succes. De docent krijgt een coachende rol en dat vraagt van de docenten nieuwe vaardigheden. Het team heeft in eerste instantie de Kanjertraining gevolgd. Vanuit de ervaringen van de collega's uit het Praktijkonderwijs wist men dat de Kanjertraining heel goed bij het nieuwe concept zou passen. De Kanjertraining legt veel verantwoordelijkheid bij de leerlingen, en steeds weer blijkt dat leerlingen deze verantwoordelijkheid prima kunnen dragen. De Kanjertraining was voor ons team een eerste stap in de richting van docent naar coach.

Een tweede stap die werd gezet is het volgen van de cursus Gedragscoach, eveneens bij Edux onderwijsadvies. Beide cursussen hebben het team de kennis en vaardigheden gegeven om de rol van coach te kunnen vervullen. Volgens het team is coaching immers een voorwaarde om te komen tot onderwijs op maat.

Lesbezoek en intervisie

Om ook daadwerkelijk coachend les te kunnen geven bezoeken de docenten elkaars lessen en organiseren zij regelmatig intervisiebijeenkomsten. Inmiddels is het team enkele weken bezig en tekent het nieuwe onderwijsconcept zich af. Wat opvalt is dat leerlingen enthousiast zijn. Ze zijn goed in staat om zelfstandig te werken en samen problemen op te lossen. Ook de docenten moeten samenwerken; zij hebben elkaar meer dan voorheen nodig. Door intensief contact te houden over de manier waarop wordt lesgegeven leren zij dagelijks van elkaar. 'Geweldig om op deze manier samen bezig te zijn aan de verbetering van ons onderwijs!'

José Raves is adviseur sociaalemotionele ontwikkeling bij Edux Onderwijsadvies. **Theunis van den Berge** is teamleider VMBO CSG Prins Maurits te Middelharnis.